

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Notatki dotyczące historii ruchu robotniczego na Śląsku

Liczba stron oryginału

42

Liczba plików skanów

43

Liczba plików publikacji

43

Sygnatura/numer zespołu

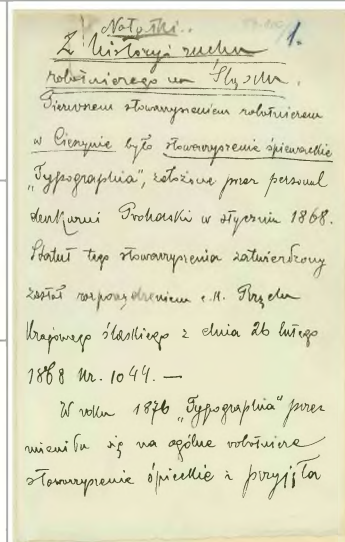
TR 094.120

Data wydania oryginału

Ok. 1920

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Digitalizacja

Z historii ruchurolniczego w Polsce.

Pierwszem stowarzyszeniem rolniczym
w Cieszyńsku było stowarzyszenie śpiwarskie
"Typographia", założone przez personal
funkcyj Prokaski w styczniu 1868.
Statut tego stowarzyszenia zatwierdzony
został rozporządzeniem c.k. Rządu
Krajowego śląskiego z dnia 26 lutego
1868 Nr. 1044. —

W roku 1876 "Typographia" prze-
mieniła się na ogólne wolnościowe
Stowarzyszenie śpiwarskie i przyjął

94.120/2.

nazwę „Concordia”. Tak też nazwę
Stowarzyszenie to przetworzono w roku
roku 1910, w którym to roku
zamieniono nazwę powstanie
na „Symplogia”. Istnieje ono
do dziś dnia. Upoważnia pozwolenie
opiew niewieści, choć w czasie
do czasu — dwubarowa w dawnej
rytu latach — występowało na
publicznych popisach tańca
z chórami polskimi. —

Na wiosnę 1868 roku powstała
w Pierzynie Talmie pierwsza
organizacja zawodowa — a więc
mająca na celu obronę klasz-
czych, robotniczych interesów mych
robotników. Była nią stowarzyszenie
zawodowe drukarzy.

W roku 1908 obchodili ono
wspieranie 40 lecie swego istnienia.

dnia 21. kwietnia 1877

powstało w Cienywie „liberalne”

stowarzyszenie robotnicze pod

nazwą „Arbeiter - Bildungs - Verein”

(„Gewerblicher - Hilfsverein”). —

Celem jego było zwrócić uwagę

cechy, utrzymywać twórczość

między majstrami a „cecha =

dukanami”, popierać życie

towarzystwa i dbać o

wykończenie utworu, - Głównie
tego utworu zapowiadają w
ramie chwały i nieregularności -
Z tego też stowaryszenia
pastora stowaryszeniowa
Kana chwały: „Allgemeiner
Kranken und Unterstützungs-
Verein“, którego prezesem
jest obecnie p. Dawid,
zwanym mechanik i „młodo-
twórca - magik“.-

Wypracowanie stowarzyszenie „Arbeiter-
Bildungs-Verein”; typem swoim
odpowiadającemu w Galicji
niezależnemu
„Guttenberg” i „Zukunft”. Głównym
miał być nie mało do polskiej
dziejiny oświaty wówał niezmiesznie
Nowe i wzmocnienie ciężej.
Zostało zbudowane bibliotekę,
niekiedy i polską; wzięto
wiele wówał i przedstawienia

омертвѣли — такіе публічні, а
давнімъ готелю Швейнцера,
(общині „домъ уродовъ“) і въ
готелю Шиллера (общині Стру-
вала = „Астрія“), гдѣ бытъ
пѣльма зала „Григоръ Еженъ Ланъ“.

Въ томъ 1884 стоварыженіи
то прерито істникъ.

Споры уродовоствъ і бѣдъ
іхъ нехъ рѣшати, увы,
нібы же злытвеніи і мѣнѣніи
нехъ до утѣхъ.

Porobużony tymczasem na
 dobre racha rozgaliżerony na
 Głuch i w Cierpiu samym
 Murat ^{Cierpiu} Tomaszowski ~~poruczył~~ o
 stworzeniu w tamtego ogólnego organ
 nierzeczywistego. - Tworząc zaś dnia
 4. października 1893 pod nazwą
 „Allgemeiner Arbeiter Bildungs-Verein“
 „Ogólne techniczne stowarzyszenie robotnicze“.
 Proszę teraz być w parę dni
 niezdrumienionym, rozgaliżerony i Kłaniamy,
 to jest zbudowane było na samych
 welli o Kłaniamy interesy proletariatu.

9

94. 120/9

Głównymi założycielami i działaczami byli
w nim Benet Daniel, stolarz, Karol
Kantorczyk, drukarz, którzy aby dalej
przyzwolili i; do narodowości polskiej.
Za inicjatywę Daniera uznaję
zwane w roku 1893 stowarzyszenie z siedzibą
„Naprzód” w Krakowie. Już od
roku 1893 przyjęli on zgrom
wadzenia, zwołane przez to
stowarzyszenie, delegacji z Krakowa
a jednym z pierwszych był
Gabriel Reger. —

10

94.120/10

W Biedsku powstał ~~to~~ ^{już przed} ~~rektor~~

1890 pierwsze stowarzyszenie robotnicze
 pod nazwą „Allgemeiner Fabrik-
 und Manufakturarbeiter-Verein.“

Założycielami i kierownikami
 jego byli ^{bracia} ~~bracia~~ Josef Giesch i
Josef Giesch, słusze. Stowarzy-
 szenie to wkrótce miało kluby
tylko robotników - przemysłow-
 ców publicznych. Stwierdził
 jego opieranie jednak tylko

11.

94. 120/11

"Sła Diełła i alłolcy" a ^{wieg}
nie sła għlicy. Għy tery
 w 1892 wybuchły w Białej
 z powodu świąt 1. maja
 rozruchy robotnicze, w czasie
 których wejdo po raz pierwszy
 pralkierze wypróbowało nowych
^{i było to} ~~uważano~~ ^{robotników}
 maslikerouskich (robotników),
 władre skorystali z tego
 i rozkazywały owo stowarynienie.

W miejsce rozwinętego dotychczas
 byli bielecy wygalicie ^{włochy} metry
 nowe stowaryżenia: Meter
 lawen, Muey, Srewnych
 i w Białej "Pit" i w
 robotników polskich. —

"Zwizet Krajowy - iluzji - wlo-
 tników metaturgicznych" miał
 już w 1892 ~~z~~ sobie dwie
 filie w Cierpiu, Fryjcu,
 Ustrowiu, Fryjcu.

13.

za jepp i niyatyuz aryz Traus
 lienne zgrosumbreniu, na
 ktore przyjeżdżali referenci
 z Kancelarii Kurwalski, Minister,
 Janowski, Diemann - i inni
 a najchętniej Reger.

Z biegiem czasu kraj cały
 pokrył się gęstą siecią stowarzyszeń
 zawodowych, ludzkich
 grupami przedstawień centralnych,
 które prawnie obejmujących,
 związków zawodowych. —

14. Partya polityczna sepolow z domow
krakowskich. 94.120/14

Gdy panowie krakowskich
sepolow i starego weterana
sepolizmu starym Hugona
Schmidta z Karniowa

potworzonej tej liście tak
organizacji partyjnej
zwanej „wólne” nie oparte

na statucie, zbudowane na
systemie węzów zapamiętania,
wybranych na ogólnych
zebraniach członków partii,

Mężowie Kaufman z powierczliwych
miejscowości zbrali się w
całym do całości na Konferencje
powiatowe i Krajowe.

Aż do roku 1899, to jest
do ogólnego austriackiego Kongresu
w republikańskiego w Berlinie,
istniała w Austrii całość, a
zatem także na Śląsku,
południowym i jaskrawym

Two City of New York

organizacja partynna, ściśle
wiązana, choć nie
konieczna lub „bezwar-
kowa”.

Kongres w Berlinie uchwalił
pobrać organizację warty
własności — przy równoczes-
nym zachowaniu jedności
programowej.

W Kancelarii tego urządza-
 łabie seryalni-Instalacji na
 Szyku jwi w roku 1900 perłach
 Ami prępowadzić, ten brzo
leżi do Hieronima i biał
 owałku pieniężnego stawał
 tenia na prępowadzie.

Rezer, który tymczasem
 - od roku 1895 - stał
 oiały na Szyku, tworzył

nowej w roku 1900 w związku
względnym między gminami polskimi
stwierdził potrzebę partyjnej organizacji
współpracy demokratycznej polskiej.

Organizacja ta jednak rozwijała się
słabo i trwała nie, kłamała nie, również
w jedną stronę z organizacją niemiecką
z jednej a z drugiej z drugiej
strony, zanim urodzenie nowo-
żydów krajowych w roku 1905
nie umożliwiło trwałej,
jako „Organizacja obywatelska ówczesna”
nowa polskiej partii demokratycznej
demokratycznej —

~~owej~~", bzdziej cześćz składowy
 "Golskiej Gwiazdy Soc. Dem. Galicyi
 i Słowa."

Organizacja ta ma obecnie
 we wszystkich gminach Słoda i Moraw,
 gdzie są polscy robotnicy, swoje
 Komitety miejscowe i powiatowe.
 Na czele stoi „Komitet Chłoboz
 wy", którego sekretarzem i skarż-
 cym jest dr Aleksander Kunicki,
 lekarz we Frynturze.—

Ożenkiem partyi może być tylko
ten, kto uważa w całości jej
program i opiera „podatek
partyjny”, oraz stosuje się w
życiu publicznem do celów
partyi. —

Pracownikami pełnoprawnymi są
mężczyźni i kobiety. —

Partya postępuje nie tylko
towarzystwami politycznymi,
jako forma reprezentacji i

21-

94-120/127

Романиры.

Mejstarcem i w Sztuka stowarzyszenia
wzrostu politycznemu i gospodarskiemu
zestawienia w roku 1895

u. ~~Arbeiter~~ u. Politischer Arbeiter z

Verein⁴ in Melksamerfeld

Stow. polit. u. "Reichheit" "Kolonie"

W Liernie, rutorione w 1897

a better electric organization

crypto falsus -

Грета сеплиогена.

W roku 1897 powstało w Ciesinie
pismo sеплиогенне польskie
"Równosé" pod redakcją Tadeusza
Repra. Goniemci w Ciesinie
zatem drukarni nie chciał Sien
Nowe' polskiego pisma rolniczego,
wiez drukowanego "Równosé"
w Białym, dlatego także
w roku 1899 przemieniono
~~stało~~ redakcję. W roku

1901 przesłał na Reger
Morawskij

do Ostrawy i tam wykonał
sukces "Równości" do roku 1902.

Dok drukarni na miejscu
i robienie organizacji wśród
formacji powstających wprost
"Równości".

"Jednak już w roku 1904

wznowiono wydawnictwo

w tymże piśmie pod

Uwaga, "Pobiernik Szysli",
który wychodzi do światła,
jako tygodnik, porywa

o Hower roku 1914 wychodzi
- jako ^{tak zwane} pierwsze nagłówkowe "Pub.
Szysli", to jest po zmieniach
tytułu i z ~~ob~~ wianach, czasem
wiadomości lokalnych - a Noz
winy Ostrawskie! -

"Pobiernik Szysli" redaguje

Tadeusz Reger i Jan Waden;
 oraz lokalny "Nauin Ostrowski"
 pisał Pamięć Stowi.

Odrobina jenera wysaje partym
 pisarstwo Sta Kober, "Głos Kober",
 który redaguje donna Klasyfik =
Stora, żona kolumna w Regumie.

Karłow od Wilna lat
 wychodzi w Ostrowie Morowa
 szej "Górnik", zatoru

26

99-120/26

o 190⁵ roku przez Regera,
obecnie redugowany przez
Gawła Strawia.

On tłumy polskich w Berlinie
i Białej, wychodzi, Polak
Określi, ~~wyjście~~ redugowany
przez ~~Kar~~ ~~Alf~~ Władysław
Mężyński.

Grześ tego rocznie z niego
głównie w wielkich ilościach

"Pracno ludu", "Robotnik dorosly"
 "Metalsowce" i "Kolejar", jako
 jedna partia.

Do organizowania spraw
 ziemnych i ogrodnictwa
 wiodacowicami w tym kierunku
 wydzia partii ziemnych
 "Ziemia" zastapione przez
 dwoskuta dra Poltera.

Łępliszci niemiecy wydają od roku
 1899 własne pismo pod tytułem ~~der~~
 wiedeńskiego „Volksstimme”, które
 jego redaktorem jest w Pielku. Od dwóch
 lat wychodzi też osobne wydanie tego
 pisma pod nazwą „Oderberger &
 Echo der Bagunier. „Volksstimme”
 wychodzi dwa razy w tygodniu.

Łępliszci cesarzy wydawali w latach
 1907-10. własne pismo „Hies
^{w Ostrawie Pelsung}
 Lied der Oesterreich”, które jednak
 upadło.

29 94.120/29
" Lita "

W roku 1908 założono w Cierpiu
za inicjatywy i starania F. Regera
"Stowarzyszenie Rolniczek i Rolnic
Lita." —

Cel "Lit" sprawić uszczuplenie
narodowe i cywilizację w
warunkach proletariatu, wyeliminować
nieulubione elementy społeczne
i fizyczne, podnieść kult
państwa i sława kulturalnie

i dachow. —

Proki: aserpy — zabary — gien z
naryka — turysyka — biblia z

tema — orytemie. —

"SiGa" na decnie okolo 3000.

ertoukow, z tego bli do 200

periana przylne troje useryte —

Killmanaisie Kiel — Killan

dobrych Kapel — Killan Kósch

amutonick, lieruz hordis

biblioteky — wlane

porządku gimnastyczne w Ustka
 Noter — w tym 3 skioptikony
 (aparaty projekcyjne) do wygła-
 zania odczytów z obrazami
 i wierszami. —

Wszystko one miało być odczytów;
 czytanie w jednym miejscu po
 pięć i więcej, prowadzący na
 nie profesorów z Kullowa.
 Pieniążek przeszedł „Lity”
 był dr Kuvellki; odczyt
 jest nim dr Kuvellki. —

Wybory.

Droze tej pracy okazały się zaraz
 przy pierwszych ^{powszechnych} wyborach do parlam-
 entu w roku 1897, kiedy to
 z Kurji T. wybrany został p. Ciuga.
 Później Piotr Ciuga.

Zabity ~~ten sam~~ mandat
 utracił p. Ciuga także przy
 następnych wyborach z T.
 Kurji w roku 1901. - Potem
 wybrano ponownie Ciuga.

patrim de Ktuou'soli-

Przy w roku 1907 zaprowadzono
 naukowe i równo prawo wykorekcyjne
~~zawodowe~~
 zanębi wybrani: w obwodzie cierniejskim
 i Mian do Rybnar Kunicki,
 w obwodzie frydlańskim Barcum
Reger, w obwodzie przemyskim
Giote Crago, w obwodzie
 frydlańskim Czeuick (Szumy)
Topiszwel a w mieście
Frydla Muteum Eldersch.

pp wybrany został w grudniu
1907 Porten z frakcji lewej
Ligwy Socjalistycznej.

W roku 1911 wybrani zostali
ponownie już tylko Reger
i Cing. Porten wów
czas był, spowodowany
brakem reparacji czołowych,
spowodował utratę manow
tów Toppinola i Uberscha.

W liczących gminach,
zamieszkanych przez górników
i hutników powstały partyja
miejscowych reprezentantów w
wydziałach gminnych.

94. 120/37

37

Organizacja Górników.

Na wolnem zgromadzeniu 11/XI. 1894
brali udział dwie delegacje z
Kraakowa dr. Zygmunt Leser,
obierając adwokata we Lwowie i Leona
Miszulskiego.

Głównym zadaniem filii w Łutyni Galickiej,
w Dobrowej na Spłuckowie i w Łutyni
niemieckiej, które nie były
w styczniu 1894 roku były referentem

J. Keger. —

Również na półrocznem wolnem
zgromadzeniu "Proletaria" w Ołtarzowie

58 94.100/38
Morawskij dzień 28/IV. 1895 i dzień
1. maja 1895 w Selskiej Intymii
pamięć po polsku Rezer.
dość przychodzi on na Śląsk
nieomal co tygodnia, a w
końcu, w roku 1895 w październiku
nikt ośmił na stałe w
Łowicze, gdzie mieszkał
długo mieszkał poznając
stosunki rolnicze w rejonie,
organizując i urocz.

Go Strejka w roku 1896 wyjechał
na krótki czas do Gubki, later
wkrótce wrócił na Śląsk i ośiadł
w Ciempnie. —

Go Strejka wrócił w 1900 roku
zatrzyk Reger przy pomocy Cieszy
Staw. Górników „Loba” dla Moraw
i Śląska. —

Staraniem Regeera powstała
wronie w roku 1901 „Mia Górni-
ków” dla Moraw, Śląska i Gubki. —

T. Reffer:

2 historii wielu robotniczego
na Śląsku

(bez daty)